Vero-oikeuden apulaisprofessori Tomi Viitala
Aalto-yliopiston kauppakorkeakoulu
tomi.viitala@aalto.fi

21.11.2017

Eduskunnan verojaostolle

Asia: E-kirje komission tiedonannosta digitalouden verotuksesta COM(2017) 547 final

Komission tiedonannossa on kuvattu digitalouden kasvavaa merkitystä ja sen vaikutuksia verotukseen. Komission mukaan kaksi tärkeintä poliittista haastetta, joihin olisi puututtava ovat:

- Missä verotus tapahtuu? (nexus-lähestymistapa) – miten verotusoikeudet vahvistetaan ja miten niitä suojataan maassa, jossa yritykset voivat tarjota palveluja digitaalisesti, vaikka tällaisen liiketoiminnan harjoittamisesta huolimatta niillä ei ole siellä minkäänlaista fyysistä läsnäoloa tai niiden fyysinen läsnäolo on vain vähäinen; ja
- Mitä verotetaan? (arvonmuodostus) – mistä voiton katsotaan syntyneen uusissa digitalisoiduissa liiketoimintamalleissa, jotka perustuvat aineettomiin hyödykkeisiin, dataan ja tietoon.

Kyseessä on kaksi erittäin periaatteellista kysymystä, jotka vaikuttavat verotusvallan (veropohjan) jakoon eri valtioiden välillä.

Nykyinen kansainvälinen verojärjestelmä perustuu asuin- ja lähdevaltioperiaatteisiin, joiden mukaan asuinvaltiolla (esim. valtio jossa toimintaa harjoittava osakeyhtiö asuu) on ensisijainen verotusoikeus muodostuneeseen voittoon ja lähdevaltiolla (esim. valtio, jossa palveluita ostava kuluttaja asuu) on toissijainen ja usein myös rajatumpi verotusoikeus. Olennaista on huomata, että tulon kansainvälisen kaksin- tai moninkertaisen verotuksen poistaminen tapahtuu juuri verotusoikeuksia jakamalla näiden periaatteiden mukaisesti.

Komission tiedonannon sivulla 11 on esitetty eräitä lyhyen aikavälin ratkaisuja digitalouden aiheuttamiin verotushaasteisiin:

- Digitaalisten yritysten liikevaihtoon sovellettava tasoitusvero
- Digitaalisista liiketoimista kannettava lähdevero
- Digitaalisten palvelujen suorittamisesta tai mainostoiminnasta syntyvistä tuloista kannettava maksu

Jokainen esitetyistä vaihtoehdoista merkitsisi lähdevaltion eli sen valtion, jossa palveluita ostavat yritykset ja/tai kuluttajat asuvat verotusvallan kasvua. Vastaavasti jos kansainvälinen kaksin- tai useampikertainen verotus halutaan välttää, tulisi palveluja tarjoavien yhtiöiden asuinvaltioiden hyvittää lähdevaltioissa suoritettavat verot. Käytännössä tämä merkitsisi sitä, että väkiluvultaan ja/tai ostovoimaltaan vahvat valtiot saisivat jatkossa aiempaa suuremman

osan digitalouteen perustuvista liiketoiminnan voitoista. Kyseessä olisi kehityssuunta, johon esim. BRICS-valtiot ovat jo pidempään halunneet viedä kansainvälistä verotusvallan jakoa yritysten tekemien voittojen osalta. Suomen näkökulmasta kehityssuunta ei todennäköisesti kuitenkaan ole ainakaan yhteisöverotuottojen osalta toivotunlainen.

Joka tapauksessa tällaisten vaihtoehtojen toteuttaminen ei olisi mahdollista nykyisten verosopimusten puitteissa, ainakaan jos halutaan varmistaa se, ettei tuloja veroteta kansainvälisesti kaksin- tai moninkertaisesti. Käytännössä muutoksista olisi siis sovittava OECD:ssa tapahtuvan kansainvälisen yhteistyön puitteissa.

Komission esittämä toinen haaste eli mistä voiton katsotaan syntyneen uusissa digitalisoiduissa liiketoimintamalleissa, jotka perustuvat aineettomiin hyödykkeisiin, dataan ja tietoon, on ollut BEPS-hankkeen keskiössä erityisesti siirtohinnoittelusäännösten ajantasaistamisen ja tarkennusten osalta. BEPS-hankkeen seurauksena uudistettujen siirtohinnoittelusäännösten muutosten vaikutus monikansallisten konsernien voittojen verotukseen ja niiden jakautumiseen kansainvälisesti selvinnee vasta tulevien vuosien kuluessa. Vaikka uudetkaan säännökset tuskin ratkaisevat kaikkia digitalouden arvonluonnin määrittämiseen liittyviä ongelmia, oletettavaa on, että ne kuitenkin merkitsevät selkeää parannusta aikaisempaan tilanteeseen.

Kuitenkin kuten komissio on todennut (s. 10), eräissä valtioissa on ryhdytty yksipuolisiin toimiin sen varmistamiseksi, että digitaloudesta muodostuvat voitot tulisi mahdollisimman nopeasti tuloverotuksen piiriin, koska kansainvälisten ratkaisujen löytäminen ja toimeenpano vievät aikaa. Komission näkemyksenä vaikuttaa olevan, että EU:nkin tulisi hakea tällaisia ratkaisuja. Huomattavaa on, että lyhyen aikavälin ratkaisut vaikuttavat olevan kiinnostavia erityisesti suurten markkinoiden valtioille kuten Intialla, Isolle-Britannialle ja Australialle. Tämäkään kehityssuunta ei välttämättä palvele pienempien kotimarkkinoiden kuten Suomen etuja.

OECD:ssa on käynnissä digitalouteen liittyvien verohaasteiden selvittäminen. Väliraportti aiheesta on tulossa keväällä 2018. Käytännössä oletettavaa on, että komission mahdollisesti esittelemät ehdotukset digitalouden vero-ongelmien ratkaisemiseksi tulisivat kuitenkin perustumaan OECD:n ratkaisumalleihin, kunhan sellaisia vain saadaan aikaiseksi. OECD:n tasolla valmistellut ja toimeenpantavat ratkaisut palvelisivat todennäköisimmin parhaiten myös Suomen etuja.

Positiivista on sekin, että komissio on tunni(u)stanut myös esittämäänsä CCCTB-ehdotuksen liittyvät ongelmat digitalouden arvonluonnin näkökulmasta ja toteaa, että ehdotusta on mahdollista laajentaa sellaisten lisäparannusten tekemiseksi, joilla varmistetaan, että digitaalinen toiminta saadaan tosiasiallisesti sen soveltamisalaan.

Ystävällisesti

Tomi Viitala